

דפ רשד

בין הדף היומי ופרשת השבוע

תנו כבוד לתורה

השבוע אנו מתחילים בקריאתו של ספר דברים, החומש החמישי, המכונה גם, משנה תורה.

בפרשת השבוע משה רבנו סוקר בקצרה במסגרת תוכחתו לבני את המקומות בהן אירעו אירועים שונים. בין הפסוקים הרבים ישנו פסוק: **וַתִּשְׁבוּ בְקִדְשׁ, יָמִים רַבִּים, כְּיָמִים, אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם** (דברים א' מו)

רש"י במקום עושה חשבון שבני ישובו שם י"ט שנה כמחצית שנותם במדבר, לכן זה ימים רבים.

פסוק זה מופיע גם בדפי הגמרא הנלמדים ע"י לומדי הדף היומי השבוע.

בדף כא. מובאת משנה האומרת בפתיחתה: **'הקורא את המגילה עומד ויושב'**. קרי, את המגילה ניתן לקרוא על פי בחירה או בישיבה או בעמידה על כך מוסיפה הגמרא שבלמוד תורה אין הדבר כן אלא יש ללמוד תורה בעמידה בלבד. הגמרא לומדת זאת מהפסוק **אותו נקרא בעז'ה בשבוע הבא בפרשת ואתחנן בפסוקים אודות מתן תורה ואתה פה עמד עמדי** (דברים ה' לא) ממשיכה הגמרא ולומדת מזה עניין הלכתי לגבי אופן וצורת הלמידה שיש לרוב ללמוד עם תלמידו 'וא"ר אבהו מנין לרב שלא יישב על גבי מטה וישנה לתלמידו על גבי קרקע שנאמר ואתה פה עמד עמדי. תנו רבנן מימות משה ועד רבן גמליאל לא היו למדין תורה אלא מעומד משמת רבן גמליאל ירד חולי לעולם והיו למדין תורה מיושב והיינו דתנן משמת רבן גמליאל בטל כבוד תורה'.

על כך שואלת הגמרא סתירה בין שני כתובים. כתוב אחד אומר 'ואשב בהר' (דברים ט"ט) וכתוב אחד אומר 'ואנכי עמדתי בהר' (דברים י"י)

לשאלה זו מספר תירוץ. רב אומר שהפסוק המדבר על עמידה זה בזמן לימוד וישיבה זה בזמן שינון. רבי חנינא אומר שמדובר בדרך מיצוע של שחייה, דהיינו לא עמידה ממש ולא ישיבה ממש, משהו באמצע. רבי יוחנן אומר שאין סתירה כי ישיבה כאן זה בכלל לשון של להתעכב במקום אחד הרבה זמן ומוכיח זאת מפרשתנו שכתוב 'ותשבו בקדש ימים רבים'. לכאורה אין מקרא יוצא מידי פשוטו ואיך הגיע רבי יוחנן לפרש שישבה לשון עיכוב. אלא שבאמת יש מקומות רבים מהם משמע שישבה היא לאורך זמן, כגון; בבראשית אודות רבקה נאמר 'תשב הנערה אתנו ימים רבים' ובכתובים ה' למבול ישב וישב ה' מלך לעולם' רואים שישבה נאמרת על זמן ממושך והכל לפי ההקשר. הישיבה בהר שארכה ארבעים יום באה להעיד על משך התקופה הארוכה מהרגל ולא על עצם הפעולה ומזה הסיק רבי יוחנן את דעתו.

כאמור יש השלכות הלכתיות מגמרא זו. הרמב"ם פוסק בהלכות ת"ת פ"ד ה"ב: **'כיצד מלמדים'**. הרב יושב בראש והתלמידים מוקפים לפניו כעטרה כדי שיהו כולם רואים הרב ושומעים דבריו. ולא יישב הרב על הכסא ותלמידיו על הקרקע אלא או הכל על הארץ או הכל על הכסאות. ובראשונה היה הרב יושב והתלמידים עומדים ומקודם חורבן בית שני נהגו הכל ללמד לתלמידים והם יושבים'.

ושואלים כל הנושאי כלים מגמרתנו שם משמע שצריך לעמוד או היום לשבת, שנתמעטו הכוחות, אך לא מצאנו חילוק בין הרב לתלמיד? תירוץ רבים נאמרו ליישב את הרמב"ם.

כך או כך הסוגיא כאן היא כבוד לתורה. וכידוע שחוסר כבוד לתורה כפי שאומר המדרש באיכה כ' שבאותה עת של החורבן היה ריפיון בלימוד תורה וזה אחת הסיבות המרכזיות לחורבן בית המקדש הראשון. וכל דור ודור שלא נבנה בית המקדש בימיו מעלה עליו הכתוב כאלו הוא החריבו. (תלמוד ירושלמי יומא א:). דהיינו, כשם שנחרב המקדש בגלל חטאי אבותינו, כך יש לכל דור היכולת לנקוט צעדים מוחשיים לתקן עברות אלו ובכך לאפשר את בנייתו של בית המקדש השלישי. לכן, כל דור שלא נבנה המקדש בימיו, כאילו חרב בימיו.

גם הגמרא בנדרים שואלת: **'על מה אבדה הארץ? – על עוזבם תורת'....שלא ברכו בתורה תחילה..'** כלומר היה התייחסות ללימוד תורה כאל עוד לימוד של מדע כללי ולכן לא בירכו קודם. גם זה מעיד על חוסר כבוד לתורה.

בעיצומם של ימי אבל החורבן נתחזק בכבוד התורה, לומדיה ומלמדיה והמחזיקים בה וכן נתחזק בלימודה ובעז'ה בזכות תיקון זה נאפשר את בניית ביהמק" במהרה בימינו. אמן.